

Додурич С. Діяльність музею у формуванні патріотичних цінностей у студентів коледжу // Актуальні проблеми професійно-педагогічної освіти та стратегії розвитку: Зб. наук. праць / За заг. ред. О.А. Дубасенюк, Л.В. Калініної, О.Є. Антонової. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2006. – С. 85-86.

*Додурич Світлана,
аспірант кафедри педагогіки
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

Діяльність музею у формуванні патріотичних цінностей у студентів коледжу

Реалії життя суверенної, незалежної України зумовлюють потребу в розбудові національної школи, в якій найповніше здійснюється процес патріотичного виховання.

Зокрема, важливим на сучасному етапі є формування в молоді патріотичних цінностей, глибокого розуміння ними належності до українського народу, любові до Батьківщини. До таких цінностей належать: патріотична свідомість, громадянська відповідальність, готовність працювати на благо Батьківщини, захищати її, а також знання і дотримання законів української держави, досконале знання та вільне володіння державною мовою [3, с.5-9].

Для української держави, яка є державою поліетнічною, патріотичне виховання відіграє особливо важливу роль ще й тому, що воно покликане сприяти формуванню соборності України, яка є серцевиною української національної ідеї. Саме на базі загальнолюдських цінностей, що мають лягти в основу патріотичного виховання, можливе об'єднання різних етносів та районів України задля розбудови й вдосконалення суверенної демократичної держави [7, с.12-16].

Варто зазначити, що "Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти", "Національна програма патріотичного виховання громадян, розвитку духовності", закони України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ ст. визначають завдання виховання в особистості любові до рідної Батьківщини, усвідомлення свого обов'язку громадянина-патріота України на основі національних і загальнолюдських цінностей.

Мета статті – висвітлення основних напрямів краєзнавчо-пошукової діяльності та їх роль у формуванні патріотичних цінностей студентів коледжу.

У науковій літературі проблема патріотичних цінностей не знайшла ґрунтовного, всебічного висвітлення. Більшість вчених розглядали окремі аспекти цього поняття, зокрема суть патріотизму, його конкретно-історичний характер, ознаки прояву (В. Афанасьєва, І. Гнатко, Н. Горпиневич, Ж. Голотвин, Ф. Константинов, А. Леонтьєв, Л. Рудченко та ін.); досліджувались можливості формування патріотизму в навчальній і

позаурочній роботі (Н. Анісімова, Н. Балакіна, Л. Кошуг, М. Терентій); вивчались зміст і методи виховання радянського патріотизму в школярів різних вікових груп (Е. Абрамян, Л. Вагіна, Л. Міщенко, О. Павелко, В. Сластьонін та ін.); виявлялись особливості виховних можливостей дитячої організації та її вплив на виховання школярів (Л. Божович, Е. Богданов, Т. Коннікова, В. Лебединський, К. Радіна та ін.). Різноманітні складові патріотичного виховання окреслюються також у працях сучасних українських вчених (Г. Біленька, Г. Бугайцева, Є. Голибард, В. Гонський, Г. Гуменюк, М. Жулинський, Б. Кобзар, П. Матвієнко, Б. Мисак, Н. Міщенко, В. Огнев, В. Панасюк, А. Погрібний, Ю. Руденко, П. Ігнатенко, К. Чорна, О. Шефер та ін.).

Патріотичне виховання в Україні спрямоване на формування в молоді національної свідомості; любові до рідної землі, родини, свого народу; кращих рис української ментальності; культивування у вихованців бережливого ставлення до національного багатства країни, мови, культури, праці; відповідальності за долю Батьківщини; виховання в них громадянського обов'язку [8, с.3-5]. І стрижнева роль у цьому процесі належить засвоєнню молодими людьми патріотичних цінностей.

Патріотичні цінності ми розуміємо як інтегровану властивість особистості, яка визначає її спрямованість на рівень розвитку загальнолюдських цінностей, що виявляється в стійкому ставленні студента до свого народу, нації, Батьківщини, вмінні ідентифікувати себе зі своїм народом та здатності до самореалізації на благо Вітчизни.

Формування патріотичних цінностей, на нашу думку, має реалізуватися шляхом освоєння особистістю в процесі соціалізації соціокультурних форм життя суспільства, яке здійснюється через зв'язок патріотичного та морального виховання. Слід зазначити, що патріотичні цінності формуються в юнацтва шляхом уключення їх у краєзнавчо-пошукову діяльність.

Про доцільність використання краєзнавчого матеріалу в системі виховання й навчання учнів писали Я. Коменський, Й. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, А. Дістервег. Велику увагу цьому аспекту приділяли представники вітчизняної педагогіки (М. Вессель, О. Духнович, Т. Лубенець, М. Новиков, Д. Семенов, А. Симонович, С. Русова, К. Ушинський) [6, с.35-56].

Педагогічні основи краєзнавства, методичні рекомендації щодо організації пошукової роботи та використання краєзнавчих матеріалів обґрунтовані сучасними науковцями – М. Откаленком, М. Лисенком, а науково-методичні засади краєзнавчої роботи – М. Кострицею, В. Обозним, М. Крачилом [1, с.46-52].

Виходячи з зазначених підходів, варто відзначити, що завдання краєзнавчо-пошукової діяльності полягають у тому, щоб допомогти молоді відродити українську ментальність, національну самосвідомість, сформувати патріотичні цінності.

Значна роль у формуванні патріотичних цінностей належить народному краєзнавчому музею в коледжі, який включає в себе комплекс трьох музеїв: музею бойової слави 322 Житомирської Червонопрапорної стрілецької дивізії

ордена Суворова 2 ступеня; музею "Краю мій, моє Полісся"; музею історії Житомирського агротехколеджу. В процесі діяльності музеїв створена чітка система освітньо-виховного впливу на особистість студентів.

Експозиції музею складаються з 3 розділів: "Історія Житомирщини з найдавніших часів і до наших днів", "Житомир, Житомирщина в роки Великої Вітчизняної війни" та "Історія агротехнічного коледжу". Загалом, як свідчать матеріали музею, історія коледжу розглядається в тісному взаємозв'язку з історією Житомира і тими подіями, які відбувалися в місті й на території області.

Спочатку студентів знайомлять з історією міста, в якому вони живуть і навчаються, потім з історією навчального закладу. Тим самим, студенти мають змогу глибше усвідомити історію рідної Житомирщини, навчального закладу, його здобутки в підготовці кадрів, у вихованні патріотів свого краю.

Формуванню патріотичних цінностей студентства сприяють наступні види діяльності: науково-пошукова, волонтерська, екскурсійна, а також дискусійні клуби за інтересами.

У музеї діє краєзнавчо-пошукова група "Пошук". Групою здійснено велику роботу щодо вивчення бойового шляху 322-ї Житомирської стрілецької дивізії. В експозиції музею багато особистих речей ветеранів дивізії, документальних свідчень, спогадів, газетних публікацій фронтової пори. У музеї зібрана велика бібліотека мемуарної літератури. Заслужовує на увагу альбом про події Великої Вітчизняної війни на території кожного з 25 районів області. Група також займається пошуком відомостей і матеріалів про людей, які загинули в роки війни й доля яких невідома. Члени групи активно працюють у житомирському обласному та районних архівах, листуються з чисельними учасниками подій пов'язаних із життям та діяльністю загиблих та зниклих безвісті. На підставі зібраних матеріалів у коледжі встановлено стелу на честь 20 слухачів та викладачів коледжу, які загинули під час Великої Вітчизняної війни.

У музеї відбуваються цікаві зустрічі з ветеранами війни та праці, підтримується тісний зв'язок з ветеранською організацією міста та області.

Радю музею проводиться підготовка екскурсів, діяльність яких сприяє вихованню в студентів почуття гордості за своє місто, свій навчальний заклад, спонукає їх до примноження славних традицій старших поколінь. Тим самим, знаючи ідентичне коріння свого народу, сягаючи в глибинну суть його, студенти стверджуються в повазі до минулого і, разом з тим, прагнуть глибше пізнати свій край і його яскравих постатей у минулому й сучасному. Патріотичні цінності студентів формуються в процесі індивідуальних бесід, тематичних вечорів, виховних годин та інших форм і засобів виховної діяльності.

Таким чином, зміст і характер краєзнавчо-пошукової діяльності сприяють формуванню в студентства мотивів, потреб, а засоби її виконання забезпечують у нього позицію активно діючого суб'єкта виховного процесу, тобто, потребують високого рівня патріотичної активності. Упровадження краєзнавчо-пошукової роботи в процес формування патріотичних цінностей

позитивно впливає на розвиток певних особистісних якостей юнаків і дівчат, що ми розглядаємо як дієвий показник її ефективності.

Перелік використаної літератури

1. Гриневич В.К. Краеведение в школе, гл. “Краеведение и дидактика”. – Л., 1925. – 130 с.
2. Ігнатенко П.Р., Поплужний В.Л., Косарева Н.І., Крицька Л.В. Виховання громадянина: психолого-педагогічний і народознавчий аспекти: Навч.-метод. пос. – К.: Інститут змісту і методів навчання, 1997. – 252 с.
3. Концепція громадянської освіти в школах України (Проект) // Шлях освіти. – 2001. – № 1. – С. 26-31.
4. Костриця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. – К.: Вища школа, 1995. – 221 с.
5. Ставровский А.Е. Краеведческая работа в школе. – М., 1985. – 226 с.
6. Тронько П.Т. Краєзнавство у відродженні духовності і культури. – К.: Рідний край, 1994. – 290 с.
7. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ ст.). – К.:МО, 1993. – 121 с.
8. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Педагогічна газета. – 2000. – № 6 (72), червень. – 6 с.
9. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 18-25